

ટેક્સુભનાવણું

વિટિલિગો જે ભાગમાં હોય તેની પર ટેક્સુભનાવવાથી અને કોસ્મેટિક ક્રોફ્લેજ કરવાથી સાફેદ પડ્ડાઓને આવરી લેવામાં મદદ મળી શકે છે.

ત્વચાનું રહણ

જ્યાં વિટિલિગો હોય તે ભાગની ત્વચાને સ્ફૂર્ણના સંસર્જની બચાવવી એ ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે અને સનસ્કીનના ઉપયોગ કરીને તથા લાંબી બાંધના કપડાં પહેરીને આમ કરી શકાય છે.

પચાર્મર્દી

બીમારીના નિરુપદ્રવી અને સૌંદર્યવર્દ્ધક સ્વરૂપને સમજવાથી મનોવૈજ્ઞાનિક સમસ્યાને નિવારવામાં મદદ મળી શકે છે. આ ઉપરાંત સંપૂર્ણ નિયંત્રણ પૂર્ણ પાડવામાં સારવારની મર્યાદાઓને પણ સમજવી એટલી જ જરૂરી છે. સારવારના લાંબાગાળાના કોષ મારફત ડોક્ટરની સાથે રહીને કામ કરવાથી અને તેમને સમર્થન પૂર્ણ પાડવાથી વધુ સારા પરિણામો પ્રાપ્ત કરી શકાય છે.

પ્ર.૧૧

બાળકોને જો વિટિલિગોની બીમારીથાય તે તેની સારવાર કેવી રીતે થઈ શકે ?

- ક. વિટિલિગો આપના બાળકને પણ થઈ શકે છે. પુસ્તકોની સરબામણીએ બાળકોમાં સારવારના વિકલ્પો ખૂબ ઓછા છે.
- ક. બાળકોમાં એનબી-યુવીલીનો ઉપયોગ થઈ શકે છે પરંતુ સોરોલેન અને યુવીએ લાઇટની ભલામણ ફક્ત ૧૨ વર્ષથી મોટી વધના બાળકોને જ કરવામાં આવે છે.
૬. પ્રભાવિત થયેલા ચોક્કસ ભાગમાં લગાવવાના કીમ અને મલમનો ઉપયોગ થઈ શકે છે પરંતુ તેને ચુસ્તપણે ડર્મોલોજિસ્ટના નિરીક્ષણ હેઠળ જ ઉપયોગમાં લેવા જોઈએ.

પ્ર.૧૨

જુની વિટિલિગો મટીશકે છે અને તે ફરીથવાની કેટલી શક્યતા છે ?

વિટિલિગો એ એક ઔટોઇટિયુન બીમારી છે અને આથી જ અન્ય કોઇપણ ઔટોઇટિયુન બીમારીની જેમ તે પણ સંપૂર્ણપણે મટી શકે છે.

સારવાર તેની વૃદ્ધિને ધીમી પારી શકે છે અને ઘણાં કેસમાં બીમારીને આગળ વધતી પણ અટકાવી શકે છે; જોકે, સારવાર બધું કથ્યો બાદ આ બીમારી ફરી થઈ શકે છે.

જો ડર્મોપ્રાર્ભિક તબક્કામાં જ ડર્મોલોજિસ્ટની સલાહ લે તો વિટિલિગોની સારવાર અસરકારક રીતે થઈ શકે છે.

નિયમિત ફાંલો-અપની સાથે યોગ્ય સારવાર રંગદાચને સંપૂર્ણપણે પાછું મેળવવાની શક્યતાઓ વધારીશે.

પ્ર.૧૩

વિટિલિગો ધરાવતી વ્યક્તિ લગ્ન કરી શકે અને સ્વિંશિંગ, ફુસ્તી જેવી રમતગમતની પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લઈ શકે ?

દા. વિટિલિગો ધરાવતી વ્યક્તિ ચોક્કસપણે લગ્ન કરી શકે છે.

વિટિલિગો એ કાઈ ચેપો બીમારી નથી અને આથી જ તેનાથી પ્રભાવિત થયેલી કોઇપણ વ્યક્તિએ શારીરિક સંસર્જનો સમાવેશ કરતી કોઇપણ પ્રવૃત્તિથી અણગા રહેવાની જરૂર નથી.

શાળામે જતાં બાળકના ડિસ્સામાં શિક્ષકો, શાળાનો સહાયક સ્ટાફ અને અન્ય બાળકોના વાલીઓને આ બીમારીના નિરુપદ્રવી સ્વરૂપ અંગે જાગૃત કરવાની જરૂર છે અને આવા બાળકને તેના/તેણીના સહપાઠીઓ મનોસામાજિક પજવણી ન કરે તે માટે શાળાએ વિશેષ કાળજી લેવી જોઈએ.

અસ્વીકરણ

આ પુસ્તકા ફક્તને ફક્ત દર્દીઓને આપવામાં આવતી સર્વસામાન્ય માહિતી માટે છે અને જાતે સારવાર કરવાનો હેતુ તેમાં અભિપ્રેત નથી. આઇએડીલીએલ બીમારીની જાતે સારવાર કરવા માટે આ પુસ્તકાના ઉપયોગ કર્યો બાદ દર્દીને સામનો કરવા પડતાં કોઇપણ વિપરિત પરિણામોમાંથી ઉદ્ભવતી કાયદાકીય જવાબદારી ધરાવતી નથી. અર્દી દર્શાવવામાં આવેલ છિબીઓ ફક્ત પરિસ્થિતિનું વિત્રણ કરવા માટે છે અને તેનો ઉપયોગ અન્ય કાઈ હેતુ માટે નથી.

દર્દી માટેની માહિતી પુસ્તકાની વેબલિંક:

www.ladvl.org/patient-information-leaflet

INDIAN ASSOCIATION OF DERMATOLOGISTS, VENEREולוגISTS AND LEPROLOGISTS

Vitiligo Patient Education Leaflet (Gujarati)

પ્ર.૧

વિટિલિગો એટાજ હું ?

વિટિલિગો એ ત્વચાની એક બીમારી છે, જેમાં મેલેનોસાઇટ્ડસ તરીકે ઓળખાતી ત્વચાના રંગદર્થો પેદા કરતાં કોઈ નાશ પામે છે. મેલેનોસાઇટ્ડસ 'મેલેનિન' પેદા કરે છે, જે ત્વચાને કંચાઈ રંગ આપે છે, આથી આ કોઈ નાશ પામવાથી ત્વચાના રંગને નુકસાન પહોંચે છે અને તેની પર સફેદ રંગના ધબ્બા પડી જાય છે.

પ્ર.૨

વિટિલિગોની બીમારીશેના કારણો થાય છે ?

વિટિલિગો થવા પાછળનું ચોક્કસ કારણ જાણી શકાયું નથી. વિટિલિગો એ અંતર્નિહિત આનુવંશિક વલશ ધરાવતી એક ઔંટોઇમ્યુન બીમારી છે.

આ બીમારીથવા પાછળના ગ્રાસ સિદ્ધાંતો છે:-

૧. ચેતાઓની કામગીરીમાં ભાબી સર્જવાથી ચેતાઓના પુરવણમાં વિશેષ આતી શકે છે અને તેના પરિણામે મેલેનોસાઇટ્ડસને નુકસાન પહોંચે છે.
૨. ક્યારેક શરીર પોતાની જ માંસપેશીને કોઈ બાબુ પદાર્થ સમજ તેનો નાશ કરતું હોય છે. આ ઘટના ઔંટોઇમ્યુન રીએક્શન તરીકે ઓળખાય છે, જે પણ મેલેનોસાઇટ્ડને નુકસાન પહોંચવા પાછળનું કારણ હોઈ શકે છે.
૩. કેટલાક સંશોધકોનું માનવું છે કે, મેલેનોસાઇટ્ડ પોતાની જતે જ પોતાનો નાશ કરે છે અને આચાત જેવા કેટલાક ઉત્તેરકો પોતાનો જનાશ કરવાની આ વૃત્તિને પ્રેરિત કરે છે.

પ્ર.૩

શું વિટિલિગો વારસાગત છે ?

વિટિલિગો કુલ વસ્તીમાંથી લગભગ ૧૮ને પ્રભાવિત કરે છે. વિટિલિગોની બીમારી અનેકવિધ પરિણામોને કારણો થતી હોવાથી તેની વારસાની પેટન ખૂબ જ જાંટિલ છે. એટું જાણવા મળ્યું છે કે, વિટિલિગોના કુલ દર્દીઓમાંથી સરેરાશ ૨૦ - ૩૦૬ દર્દીઓના ઓછા એક નજીકના સ્વજન આ બીમારી ધરાવતા હોય છે.

પ્ર.૪

શું વિટિલિગોનો ચેપ પરિવારના સભ્યોને સંપર્કમાં આવનારાઓને લાગી શકે છે ?

ના. વિટિલિગોનો ચેપ પરિવારના સભ્યો કે સંપર્કમાં આવનારા લોકોને લાગતો નથી.

પ્ર.૫

શું આ બીમારીના કોઈ અનપેશિત કે ઉત્તેરક પરિણામો છે ?

કોઈ ભાવનાભક્ત તથાબ, મનોવૈજ્ઞાનિક સમસ્યા કે કોઈ મોટી બીમારીની તરત પછી રંગદર્થી નાશ પામ્યું હોવાના રીપોર્ટ્સ ધ્યાન પર આચાય છે.

ક્યારેક શરીરના કોઈ ભાગમાં હજા થવાથી આ ચોક્કસ ભાગમાં આ બીમારી વિકસી શકે છે.

આહાર આ બીમારીથવા માટે અથવા તો આગળ વધવા માટે કારણભૂત હોય તેમ જાણાતું નથી.

વિટિલિગો એ ચેપી રોગ નથી, જેનો અર્થ એ થયો કે, તે સ્પર્શવાસી ફેલાતો નથી.

પ્ર.૬

વિટિલિગોની બીમારીનો દેખાવ કેવો હોય છે ?

વિટિલિગોની બીમારીમાં ત્વચા પર લક્ષણવિદ્ધિન સંકેદ અથવા આછા સફેદ રંગના પછા જોવા મળે છે. આ ભાગ પર આવેલા વાળ પણ રંગ ગુમાવી દે છે અને સફેદ થઈ જાય છે. વિટિલિગોથી પ્રભાવિત થયેલી ત્વચા રંગ ગુમાવી દેવા સિવાય સંપૂર્ણ પણ સામાન્ય લાગે છે.

પ્ર.૭

વિટિલિગોથી શરીરનો કોણો ભાગ પ્રભાવિત થાય છે ?

વિટિલિગો શરીરના વિવિધ ભાગ પર આવેલી ત્વચાને પ્રભાવિત કરી શકે છે. કોણો ભાગ સંકળાયેલો છે તેના પર આધાર રાખી વિવિધ મ્યક્રાન્ટસ વિટિલિગો જોવા મળે છે.

કુ. લિપ-ટિપ વિટિલિગો: આ મ્યક્રાન્ટાં હોક અને હાથ/પગની અંગળીઓ પ્રભાવિત થાય છે.

કુ. સેગમેન્ટલ વિટિલિગો: શરીરના ભાગ પર રેખીય મ્યક્રારે વિટિલિગો જોવા મળે છે.

કુ. ફોકલ વિટિલિગો: ત્વચાના એક નાનકડાં નિષ્ઠિત ત્વચાને વિટિલિગો જોવા મળે છે.

કુ. જનરલાઇઝ્ડ વિટિલિગો: શરીરનો એક મોટો હિસ્સો પ્રભાવિત થાય છે.

પ્ર.૮

જો કોઈને વિટિલિગો થાય તો તેનો છલાજ હું છે ?

ત્વચા પર જોવા મળતાં તમામ સફેદ પછા વિટિલિગો હોતા નથી. ડર્મોલોજિસ્ટ વિવિધ મ્યક્રાન્ટા સફેદ પછાઓ વચ્ચે ભેદ પારખવામાં મદદરૂપ થઈ શકે છે.

ડર્મોલોજિસ્ટ સારવારની સૌથી થોડ્યું પક્ષતિ પણ સૂચવશે અને આ બીમારી અંગે દર્દી અને તેના/તેણીના પરિવારને સલાહ આપશે.

પ્ર.૯

વિટિલિગોની પુષ્ટીકરણ માટે કોઈ ટેસ્ટ થાય છે ?

કુ. વિટિલિગોનું નિદાન સામાન્ય રીતે નેદાનિક દેખાવ પર આધાર રાખીને અને બેડ-સાઇટ ટેસ્ટ જેમ કે, વુડ્સ લેમ્પ પરીક્ષણ દ્વારા કરવામાં આવે છે.

કુ. વિટિલિગો અને અન્ય સંકેદ ધબ્બાઓ વચ્ચેનો તફાવત પારખવા ભાગ્યે જ ત્વચાના નાનકડાં હુકાંનું પરીક્ષણ (સ્કીન બાયોપ્સી) કરવામાં આવી શકે છે.

કુ. વિટિલિગો ધરાવતા દર્દીઓમાંથી ૧૫૮ને થાઈરોડની બીમારી, સંધિવાસ, ડાયાબિટીસ, ઘાતક પાંડુરોગ (અનિમિયા) વગેરે જેવી ઔંટોઇમ્યુન બીમારીઓ પણ હોઈ શકે છે. આ બીમારીઓ નથી તેની પુષ્ટીકરણ માટે બ્લડ ટેસ્ટ કરાવવો જરૂરી છે.

પ્ર.૧૦

વિટિલિગોની સારવાર કેવી રીતે થાય છે ?

સારવારનું લક્ષ્ય આ રોગને ફેલાતો અટકાવવાનો અને શરીરના જે ભાગમાં રંગદર્થીને નુકસાન પહોંચ્યું હોય ત્યા રંગદર્થીને ફેલાતો ઉત્પાદનો પસંદગીનો આધાર આવા સંકેદ ધબ્બાઓની સંખ્યા, જગ્યા અને વ્યાપ તથા દર્દીની અનુકૂળતા પર છે. આ ઉપરંત જાણે દર્દીની ઉપયાચારભક્ત સારવાર ચાલી રહી હોય ત્યારે સહાયક કેમોફેજ સારવાર સમસ્યાઓને દૂર કરવામાં મદદરૂપ થઈ શકે છે.

સારવાના વિવિધ વિકલ્પો

તબીબી સારવાર

તબીબી સારવારમાં મોં વાટે લેવાની દવાઓ અને ચોક્કસ સ્થાને લગાવવાના કીમનો સમાવેશ થાય છે, જે આ બીમારીને ફેલાતો અટકાવવાના અને મોટા ભાગની જગ્યાઓની રંગદર્થીને દર્દીની ઉપયાચારભક્ત કરવાના ઉદ્દેશને હાંસલ કરી શકે છે.

યુવીથેરાપી

અલ્ફાવ્યોલિટ લાઇટ થેરાપીમાં પ્રભાવિત થયેલા દિસ્સાને અલ્ફાવ્યોલિટ એ (યુવીએ) અથવા અલ્ફાવ્યોલિટ બી (યુવીબી) થેરાપીમાં સંગ્રહીત લાવવામાં આવે છે. યુવીએ સારવારને સામાન્ય રીતે સોરોવેન નામની દવાની સાથે આપવામાં આવે છે. આ દવાને મોં વાટે લેવાની હોય છે અથવા તો તેને પ્રભાવિત થયેલા જગ્યાને લગાવવાના હોય છે, ન્યારા પ્રભાવિત થયેલા ભાગને યુવીએ લાઇટના સંરસણીમાં લાવવામાં આવે છે. નેચો બેન-ડિયુવીબી લાઇટ (અનબી-યુવીબી)ને સામાન્ય રીતે દર્દીને લાઇટના બોક્સમાં ઊભા રાખીને અથવા તો અનબી-યુવીબી લાઇટના ડિસ્સા પર કેન્દ્રીત કરીને આપવામાં આવે છે. દર અઠવાઉદે બે-પ્રાણ સેશનના આવત્તનમાં યુવી લાઇટ થેરાપીના એકથી વધુ સેશન લેવાની જરૂર પરી શકે છે.

સર્જિકલ થેરાપી

સર્જિકલ સારવારમાં બિક્ટિના પોતાના શરીરમાંથી ત્વચાના નાનકડાં હુકાં વડે પ્રભાવિત થયેલા ભાગમાં સમગ્ર ત્વચાનું અથવા મેલેનોસાઇટ્ડસ રંગ ઉત્પાદ કરનારા કોષોનું પ્રત્યારોપણ કરવામાં આવે છે. આ સારવાર સામાન્ય રીતે ત્યારે કરવામાં આવે છે જ્યારે બીમારી સ્થિર હોય એટેલે કે, કંદ અથવા સંખ્યાની દ્વિદ્યારે વધી રહી ન હોય. સર્જિકલ ગ્રાફિંગની વિવિધ પદ્ધતિઓમાં પંચ ગ્રાફિંગ, બિસ્ટસ્ટર ગ્રાફિંગ, સ્મેશ ગ્રાફિંગ અને મેલેનોસાઇટ્ડ ટ્રાન્સફર સર્જરીનો સમાવેશ થાય છે.